

**Комунальний заклад вищої освіти
«Дніпровська академія музики» Дніпропетровської обласної ради»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВСП «Фаховий музичний
коледж» КЗВО «Дніпровська
академія музики» ДОР»

Олена ПОТОЦЬКА

«29» серпня 2025 року

**СИЛАБУС
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МУЗИКА»**

Освітньо-професійний ступінь – Фаховий молодший бакалавр

Галузь знань – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність – В5 Музичне мистецтво

Освітньо-професійна програма – «Музичне мистецтво»

**Д н і п р о
2 0 2 5**

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Дисципліна «Сучасна українська музика» вивчається протягом сьомого семестру (на основі базової середньої освіти) та п'ятого семестру (на основі повної загальної середньої освіти) і закінчується заліком. Програмою навчальної дисципліни «Сучасна українська музика» передбачено вивчення основних положень із наступних питань:

- основних тенденцій розвитку сучасної української музики та їх чинників;
- основних подій та явищ сучасної української музики у її культурних, стильових, жанрових особливостях;
- взаємодії національного та європейського компонентів у композиторських стилях;
- провідних художніх стилів та напрямків, відповідних жанрів, в яких сконцентровано інтегрування сучасної української музики в контекст світової культури;
- визначних музичних творів та їх виразних особливостей;

Закріплення отриманих теоретичних та практичних знань відбувається на аудиторних групових заняттях та при виконанні самостійної роботи (підготовка до аудиторних занять, підготовка до контрольних заходів та опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях).

Мета – висвітлення основних тенденцій розвитку сучасної української музики.

У межах цього курсу здобувачі освітньо-професійного ступеню «Фаховий молодший бакалавр» формують інтегральну, загальні та спеціальні компетентності, передбачені освітньо-професійною програмою «Музичне мистецтво».

Компетентності:

Інтегральна компетентність (ІК)

ІК Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері музичного мистецтва або у процесі навчання, що вимагає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, історії мистецтва, музичного виконавства та педагогіки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 5 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні компетентності (СК):

СК 4 Здатність використовувати спеціалізовані знання з теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК 5 Здатність демонструвати професійні навички та уміння в музично-теоретичній/виконавській/педагогічній/організаційно-творчій діяльності.

СК 8 Здатність оперувати професійною термінологією.

2.4. Програмні результати навчання:

РН 5 Застосовувати аналіз та синтез для розв'язання інтерпретаційних завдань, абстрактно і творчо мислити.

РН 6 Визначати зміст, форму, жанрово-стильові особливості музичного твору як на слух, так і при вивченні нотного тексту.

РН 9 Оперувати традиційними й сучасними знаннями в контексті освітньої виконавської/музично-теоретичної/педагогічної/організаційно-творчої діяльності (відповідно до освітньо-професійної програми).

РН 13 Використовувати професійну термінологію під час виконання творчих та навчальних завдань.

ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ. Для здобувачів на основі базової середньої освіти: кількість кредитів ЄКТС — 3, Курс - IV, Семестр - VII, загальний обсяг — 90 годин, з них практичних — 34 години, самостійних — 56 годин. Для здобувачів на основі повної загальної середньої освіти: кількість кредитів ЄКТС — 3, Курс - III, Семестр - V, загальний обсяг — 90 годин, з них практичних — 34 години, самостійних — 56 годин .

МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ В СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНІЙ ПОСЛІДОВНОСТІ

Нормативна навчальна дисципліна «Сучасна українська музика» вивчається є складовою частиною циклу професійної та практичної підготовки фахівців. Для її розуміння та набуття практичного досвіду необхідні знання, отримані на рівні початкової спеціалізованої музичної освіти, а саме — знання музичної термінології та базових закономірностей музичного мистецтва, володіння музичним інструментом. Дана навчальна дисципліна є основою для обов'язкових фахових дисциплін («Фах», «Історія музики», «Аналіз музичних творів», «Оркестровий клас/Хоровий клас», «Клас ансамблю», «Курс підготовки сучасного педагога», «Педагогічна практика» тощо) та вибірових освітніх компонентів

(наприклад, «Фортепіано», «Концертмейстерський клас», «Вокал», «Основи композиції», «Поліфонія» тощо).

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Дисципліна «Сучасна українська музика» реалізується у вигляді практичних занять та самостійної роботи здобувачів фахової передвищої освіти. Протягом періоду вивчення дисципліни «Сучасна українська музика» застосовуються наступні напрямки роботи: теоретичні поняття, аналіз творів, аналіз нотного тексту, аналіз на слух.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ. Метод групового навчання; опрацювання дискусійних питань; метод жанрово-стильового аналізу; методи слухової атрибуції; сенсорно-моторний метод; репродуктивний та пошуковий.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Основні жанрово-стильові тенденції сучасної української музики. Неоромантизм: «Opera rustica» Є. Станковича. Лірична тематика в балетній творчості О. Родіна. Балет «Пори року». Неоромантичні грані творчості В. Сільвестрова, Ю.Гомельської, З.Алмаші. Необароко. Неофольклоризм у творчості композиторів Західної України.

Тема 2. М. Скорик (1938 -2020). Національні коріння стилю. Обсяг жанрів та універсализм. Естетика «шестидесятництва» в його творчості. Неофольклоризм та його втілення у «Карпатському концерті», музиці до фільму Параджанова «Тіні забутих предків». Філософська та релігійна концепція опери-ораторії «Мойсей». Звернення до старовинних жанрів (партити).

Тема 3. Є. Станкович (1942). Роль симфонічного жанру: Третя камерна симфонія для флейти-соло та одинадцяти струнних, синтетичний характер жанру, особливості драматургії. Жанр Літургії (співвідношення канону та авторського стилю в Літургії Іоанна Златоуста). Втілення неофольклоризму в фолк-опері «Колі цвіте папороть».

Тема 4. В. Губаренко (1934-2000). Жанр камерної опери в творчості В. Губаренка. Моноопера «Листи кохання», засоби індивідуалізації музичної мови. Драматургія двох світів в опері-балеті «Вій» (за повістю М. Гоголя, 1980, вп. пост. 1984). Concerto grosso (1982) та трактування принципів концертності.

Тема 5. Неоромантична тенденція в творчості І.Карабиця. «Ліричні сцени» для скрипки і фортепіано. Темброва драматургія концерту №3 для оркестру «Голосіння». 24 прелюдії для фортепіано.

Тема 6. Особливості трактування романтичних жанрів та ліричної образності в творчості В. Сільвестрова. Роль авангардного періоду для становлення авторської концепції метамузики. Феномен постлюдії та багателі. Проблема «слабкого стилю». Струнний квартет №1, вокальний цикл «Тихі пісні». Симфонія №5. Постлюдія для віолончелі та фортепіано.

Тема 7. Хорова творчість Л.Дичко (1934). Втілення фольклору, обрядовості та християнських мотивів. Захоплення Л. Дичко живописом і народно-ужитковим мистецтвом, багатство асоціативних зв'язків зі спорідненими мистецтвами, мальовничість музичного письма, примат кольору. «Червона калина», слова старовинних українських пісень (1968) «Пори року», слова народні 1973(для хору, солістів та інструментального ансамблю).

Тема 8. Відродження сакральних жанрів в творчості Г. Гаврилець (1939-2022). «Нехай воскресне Бог!», хоровий концерт у 3-х частинах для мішаного хору на канонічні тексти (2004). Давидові псалми для мішаного, жіночого, чоловічого хору: «Блаженний, хто дбає про вбогого...» для жіночого хору (2000) «Боже мій, нащо мене Ти покинув?» для мішаного хору (2000). «До Тебе підношу, мій Господи, душу свою...» для чоловічого хору (2000). Стилїстика медитативности та молитовности у хорових творах М.Шуха. Меса “И промовив я в серці своєму”.

Тема 9. Авангардні пошуки В.Польової, С. Луньова, О. Шмурака, М.Коломійця, М.Шалигіна. Полїстїлїстика (балет «Гагаку», «Трансформа» для симфонїчного оркестру В Польової. «TRISTIUM» для струнного оркестру С.Луньова. Лекції О. Шмурака. Вокальний альбом«Liebestod ». О. Шмурака. Максим Шалигін «Листи до Анни», симфонія для скрипки соло (2009—2010). «Марїїні антифони» (проект «MARIOLOGIA») для гобоя, ударних та хору М. Коломїйця.

Тема 10. Композитори української діаспори. Мар'ян Кузан (1925–2005, Франція) як представник другої хвилі української еміграції. Характеристика творчого доробку композитора за жанрами і тематикою творів. Українська тематика, звернення композитора до поезій Тараса Шевченка. Ораторія «Неофіти» на сл. Т. Шевченка – канони церковнослов'янської музики; використання прийомів сучасної музики. Камерний цикл Вірка Балея «Dreamtime» («Час мрій/снів», 1993–1995) та постмодерністський простір ХХ ст. Особливості програмності, стильові алюзії. Втілення українських фольклорних образів у циклі у поєднанні із новітніми композиторськими техніками. Леонід Грабовський (нар.1935) –український музичний авангард, «нова фольклорна хвиля» у його

творчості. Концепція і драматургія симфонічної елегії «Ворзель» пам'яті Бориса Лятошинського для 3-х оркестрових груп (1992).

ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Вивчення дисципліни передбачає проведення поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль включає до себе перевірку засвоєння матеріалу тем курсу згідно з тематичним планом шляхом виконання практичних завдань та самостійної роботи. Здобувачі освіти, відповідно до робочої навчальної програми дисципліни, виконують певні види навчальної роботи, передбачені в кожному тематичному блоці, і захищають їх результати у встановлені терміни. Методи усного контролю: усні відповіді, вікторини, цілісні доповіді, семінари, підготовка питань. Методи письмового контролю: аналітичні етюди, академічні есе, літературний опис твору, вікторини.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку в терміни, що встановлені навчальним планом. Якщо здобувач освіти виконує у встановлений час всі завдання, то підсумковий контроль може мати вигляд суми попередніх результатів.

Самостійна робота здобувачів освіти перевіряється практичним методом та реалізується під час перевірки письмових та усних завдань, передбачених у процесі вивчення тем.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

- Курс передбачає роботу в колективі.
- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- Під час роботи над індивідуальними завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності.
- Пропуски занять здобувачами припустимі тільки з поважних причин.
- Пропущені практичні заняття зараховуються шляхом самостійного опрацювання здобувачем освіти деяких завдань (опрацювання творів, матеріалів біографій митців та джерел тощо) із наступною перевіркою за розкладом консультацій викладача.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Васютинський В. Психологічні координати українського світу: монографія; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Київ : Талком, 2024. 178 с.
2. Драч І. С. Композитор Віталій Губаренко. Аспекти вияву творчої індивідуальності : монографія. Харків : Акта, 2021. 362 с.
3. Іванова І.С. Вербальний компонент у сучасній вокальній музиці: способи звукової реалізації (на матеріалі багатоголосних творів а cappella українських авторів). Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» (галузь знань 02 «Культура і мистецтво»). Національна музична академія України імені П. І. Чайковського, Міністерство культури та інформаційної політики України, Київ, 2024. 247 с.
4. Грібіненко Ю. О. Темброва лексика камерних творів Є. Станковича. Музичне мистецтво і культура. 2021. Випуск 32 книга 2. с.5-16. URL <https://music-art-and-culture.com/index.php/music-art-and-culturejournal/article/view/684/1051> Дата останнього звернення 25.05.24
5. Кияновська Л. «Мойсей» на порозі нового століття. Музика, 6, 2021. С.11–12.
6. Кияновська Л. Мирослав Скорик. Літературна Агенція «Час читати». 2021. 128 с.
7. Кравченко А. Камерно-інструментальне мистецтво України кінця ХХ – початку ХХІ століть (семіологічний аналіз) : монографія. Київ : НАКККіМ, 2020. 300 с.
8. Кушнір Т. І. Еволюція сприйняття інтерпретаційних версій симфонії для мішаного хору а cappella «Страсна седмиця» Святослава Луньова. *Мистецькознавчі записки*. 2020. Вип. 38. С. 165-169.
9. Макаревич М. Музична Україна. 12 українських композиторів ХХ-ХХІ ст. 2024. 60 с.
10. Мировський, О. (2023). Життєтворчість Мирослава Скорика: образно-тематичний акцент. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Музичне мистецтво*, 6(2), С. 188–198.
11. Бондаренко А. Ю. Образ Київської Русі в українській інструментальній музиці 1960-х–1980-х років. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 Музичне мистецтво, галузь знань 02 Культура і мистецтво. Київський столичний університет імені Бориса Грінченка. Київ, 2025. 246 с.

12. Опанасюк О. Творчість В. Сильвестрова в контексті інтенціональної форми художнього образу. Українське мистецтво. Київ : ІМФЕ, 2004. Вип. 5. С. 76–81.
13. Полетаєва О. В. Ганна Гаврилець: жанрово-стильові аспекти творчості. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 Музичне мистецтво (галузь знань 02 Культура і мистецтво). Національна музична академія України імені П. І. Чайковського, Київ, 2022. 325 с.

Додаткова:

1. Андрієвська В. Камерно-інструментальні ансамблі Мирослава Скорика 1950-60-х років. Наукові збірки Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка, 20, 2008. С. 3–11.
2. Афоніна О.С. Культурний код і "подвійне кодування" в мистецтві. 2017. 39 с.
3. Берегова О. М. Інструментальний театр у творчості сучасних українських композиторів. Культурологічна думка. 2018. № 14. С. 102-108.
4. Берегова О. Постмодернізм в українській камерній музиці 80–90-х років ХХ сторіччя. Київ: НПУ, 1999. С. 4-7.
5. Бондарчук Т. В. Постмодерністські тенденції у сучасному українському мистецтві : дис. ... канд. мистецтвознав. : 26.00.01 / Львівська національна музична академія ім. М. В. Лисенка. Львів, 2009. 250 с.
6. Городецька О. В. Українська музика 60-х років ХХ століття у контексті цілісності епохи : дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03 / Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2009. 207 с.
7. Гуркова О. М. Творчість І. Карабиця в контексті жанровостильових тенденцій в українській музиці останньої третини ХХ століття : дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03 / Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2016. 324 с.
8. Дейчук О. Темброва драматургія у системі композиційного ритму камерних симфоній Є. Станковича . *Українське музикознавство: (науково – методичний збірник)*. К., 2006. [Вип.] 35. С. 225 – 236. (НМАУ ім. П. І. Чайковського).
9. Довгаленко Н. Українська музика ХХ ст.: нариси. Одеса, 2009. С. 96-106, 107-114.
10. Довгань П. Жанрово-стильова динаміка української камерно-інструментальної сюїти ХХ століття. Автореферат дис. ... канд. мистецтвознавства. Львів: ДНМА ім. М. В. Лисенка, 2010. 16 с.

11. Дорофєєва В. Ю. Теоретичні аспекти сучасної української музики: Монографія. Київ. 2017. 188 с.
12. Драч І. С. Композитор Віталій Губаренко: формула індивідуальності монографія. Суми, 2002. С.121-135. 5. Заранський В. І. Український скрипковий концерт: навч.посібник. Львів, 2003. С. 108-109, 163-175.
13. Загайкевич А. Л. Українська електроакустична музика: історія і сучасність *Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. 2015, № 4 (29). С. 75–86.
14. Зінкевич, О. С. Симфонічні гіперболи. Про музику Є. Станковича : монографія. Ужгород : Ліра, 2002. 208 с.
15. Корній Л. П., Сюта Б. О. К 674 Історія української музичної культури : підручник для студентів вищих навчальних закладів І До 100-річчя Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2011. 736 с.
16. Крамаренко О. Б. Духовна хорова творчість Є.Станковича у контексті сучасного історико-культурного процесу // Вісник національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Вип. 1. К., 2013. С. 195–198.
17. Крусь О.П. Історія української музики ХХ століття: Навчально-методичний посібник. Луцьк : Надстир'я, 1997. 82 с.
18. Лісецький С. Сильові тенденції «неокласицизм» і «неофольклоризм» у музиці М. Скорика. Культура і сучасність : альманах ДАКККиМ. Київ, 2016. №1. С. 92–97.
19. Луніна Г. Дев'ять камерних симфоній Євгена Станковича (до питання про образний зміст камерно-симфонічної творчості) / Г. Луніна // Київське музикознавство. 36. ст. Вип. 30. Київський інститут музики ім.Р. М. Глієра; НМАУ ім. П. І. Чайковського. К., 2009. С. 141 – 153.
20. Павлишин С. С. Музика двадцятого століття : Навчальний посібник. Львів : БаК, 2005. 232 с.
21. Письменна О. Хорова музика Лесі Дичко. Львів: «НТШ ім. Шевченка», 2010. 204 с.
22. Польська І. Камерно-ансамблеве мистецтво України: шляхи теоретичного осягнення. *Наукові збірки ЛНМАУ*. 2015. Вип. 34. Камерно-інструментальний ансамбль: історія, теорія, практика. С. 29–47.
23. Сюта Б. Музична творчість 1970 – 1990-х років: параметри художньої цілісності : монографія. Київ : Грамота, 2006. 256 с.
24. Ракунова І. М. Нові композиторські технології (на прикладі творчості Алли Загайкевич) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознав. : 17.00.03. Київ, 2008. 17 с.

25. Сильвестров В. Дочекайся музики. Лекції-бесіди: за матеріалами зустрічей, організованих Сергієм Пілютиковим. К. : Дух і літера, 2011. 376 с.
26. Степурко В. І. Наративні концепти творчості композитора Михайла Шуха. 2019. С. 193-197.
27. Станкович-Спольська Р. Фольк-опера Є. Станковича «Цвіт папороті» як факт національної історії. *Київське музикознавство*. Вип.8. КДВМУ. 2002. С. 180-188.
28. Чабаненко М. Неофольклоризм як стильовий напрям в композиторській творчості XX ст. *Культура і сучасність*, 2019. С. 137-141.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.euroDeana.eu/portal> — Європейська цифрова бібліотека.
2. http://elib.nplu.org/col_1_lection.html?id=33 - Національна парламентська бібліотека України.
3. <http://www.ukrbook.net> - Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова».
4. <http://www.nbuv.gov.ua> - Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
5. <http://korolenko.kharkov.com> - Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка.
6. <http://www.twirpx.com/files/art/music> - Музичне мистецтво-все для студента.
7. <http://pidruchniki.ws/> - Бібліотека українських підручників.